

ספּוּרֵי
רְשִׁימַת
הַיּוֹמָן
מֵעֲבָדִים

מלוקטים מתורת מנחם - רשימת היומן של
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

הדפסה שניה

יובא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

סניף אה"ת"ז - כפר חב"ד

ברוקלין נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה
מאה ועשרים שנה הולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע
שנת הקהל

ב"ה

פֶּתַח דָּבָר

מֵאֲזוּ ג' תַּמּוּז תשנ"ד - לֹא נִמְצְאָה בְּעוֹלָם תְּרוּפָה לְכַאֵב וְלַחֲסָר שְׁחָשִׂים הַחֲסִידִים. הַצָּעַר וְהַעֲצָב לֹא הִטְשׁוּטְשׁוּ וְלֹא נִחְלְשׁוּ. כָּלֵם עֲדִין מְקוּיִם מְצַפִּים וּמְנַחְלִים בְּתַפְלָה מֵעַמֵּק הַלֵּב, לְשׁוֹב וְלְזִכּוֹת לְהִתְרַאוֹת עִם הַרְבֵּי, בְּגֹאֲלָה הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה, בְּקִרְוֹב.

אָבֵל הָיָה בְּכָל זֹאת מְשֻׁהוּ שְׁנַחֵם, וְלוֹ בְּמַעַט, אֵת הַחֲסִידִים הַדּוֹאֲבִים. אוֹר גָּדוֹל שֶׁזָּרַח לְפָתַע. אוֹצֵר מְפֹלֵא, שֶׁבְּמִשְׁךְ כָּל הַשָּׁנִים הָיָה כְּמוֹס וְשִׁמּוֹר, וְאֶפְלוּ עַל עֵצִים קִיּוּמוֹ לֹא מִמֶּשׁ יָדְעוּ.

לְאַחַר הַהִסְתַּלְקוֹת נִמְצְאוּ בְּמִגְרַת שְׁלַחְנוּ שֶׁל הַרְבֵּי זי"ע, ה"רְשִׁימוֹת". אֵלוּ הֵן כְּמָה מַחְבְּרוֹת, מְלֵאוֹת בְּשׁוּרוֹת צְפוּפוֹת, בְּכֹתֵב יָד קִדְשׁוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, אוֹתָן כָּתַב בְּמִשְׁךְ יוֹתֵר מֵעֲשָׂרִים שָׁנָה, בְּתַקוּפָה שֶׁקִּדְמָה לְנִשְׂיאוֹתָו, וְהֵן מְכִילוֹת שֶׁפַע שֶׁל חֲדוּשִׁים וּבְאוּרִים בְּכָל מְקַצְעוֹת הַתּוֹרָה - בְּנִגְלָה וּבְחִסְדוֹת, בְּדְרוּשׁ וּבְקַבְלָה - בְּמִגְוֵן תְּחוּמִים וְנוֹשְׂאִים. הוֹצֵאת הַסְּפָרִים הַרְשָׁמִית שֶׁל חב"ד, קה"ת, הוֹצִיאָה אֵת הַחֲבוּרוֹת לְאוֹר בְּתוֹסֶפֶת פְּעֻנוּחִים וְהַעֲרוֹת, וְהֵן הַתְּקַבְּלוּ בְּקִרְבַּ הַחֲסִידִים כְּמִים קָרִים עַל גֶּפֶשׁ עֵינָה.

מְלִבְד הַחֲלָקִים הַתּוֹרְנִיִּים שֶׁב"רְשִׁימוֹת", יֵשׁ גַּם קְטְעֵי יוֹמָן רְבִים, בְּהֵם רָשֵׁם הַרְבֵּי לְעֲצָמוֹ אֵת מָה שֶׁשָּׁמַע בְּמִשְׁךְ אוֹתָן שָׁנִים מִחֲמִיו, הַרְבֵּי הַקּוֹדֵם, כ"ק הַרְבֵּי הַרִי"צ נ"ע. מְאוֹת רְבוֹת שֶׁל סְפוּרִים, פְּתֻגְמִים, עֲדִיּוֹת וְהִנְהָגוֹת. עַל הַהִסְטוֹרְיָה הַחֲסִידִית, עַל דְּמִיוֹת חֲסִידִיוֹת, וּבְעֵקֶר - עַל מָה שֶׁנַּעֲשָׂה בְּתוֹךְ הַקִּדְשׁ פְּנִימָה, בְּ"בֵית רַבִּי". אֵת כָּל אֵלֶּה תַעֲד הַרְבֵּי ב"רְשִׁימַת הַיּוֹמָן". זוֹ נִלְקָטָה מִתּוֹךְ מַחְבְּרוֹת ה'רְשִׁימוֹת', וְנִצְאָה לְאוֹר בְּסֵפֶר מִיחַד.

מִתּוֹךְ דְּפִיו הַרְבִּים שֶׁל הַיּוֹמָן הַעֲמוּס וְהַמְרַתֵּק, בְּחִרְנוֹ עֲשָׂרוֹת סְפוּרִים מְעֻנְיָנִים, אוֹתָם עֲבַדְנוּ קִלוֹת לְסִגְנוֹן קוֹלֵחַ וּבְהִיר. רַב הַסְּפוּרִים לֹא מְכָרִים, אֶךְ הָעֵקֶר: מְכָלֵם אֶפְשָׁר לְלַמֵּד רְבוֹת - עַל עֲבוֹדַת הַקִּדְשׁ שֶׁל רְבוּתֵינוּ נִשְׂיֵאֵנוּ, עַל דְּמִיוֹת הַהוֹד שֶׁל חֲסִידִים בְּיָמֵם עֲבָרוּ, וְגַם מְסָרִים אוֹתָם נִקַּח לְעֲבוֹדַת הַשֵּׁם שְׁלָנוּ.

קְרִיאָה מְהִנָּה, מַחְכִּימָה וּמוֹעִילָה.

מֵעֲרַכַת "אוֹצֵר הַחֲסִידִים"

יוֹם הַבְּהִיר ה' טבת, ה'תשע"ו, שְׁנַת הַקַּהֵל
כַּפֵּר חב"ד, אה"ק ת"ו.

תִּכְן עֵינַיִם

7

שֵׁעַר רֵאשׁוֹן <<< אֲדָמוֹ"ר הַזָּקֵן

28	מִרְאָה שֶׁל טֶבֶק	8	מִלְחַמַת הַמַּלְכִים
29	תְּפִלָּה עִם הַסְטֵנְדֵר	12	רַבִּי אוֹ לֹא?
30	וְהַגְדַת לְבָנָה	15	תַּמְד * נֶסֶף
31	מִלְאָה חַי	16	בְּכוֹרִים בְּלִיאֲזָנָא
32	תְּמוּנָה אַחַת	17	סֵפֶר סוֹפֵר וְסוֹפֵר
32	אֶת הַקְּלָלָה לְבָרְכָה	18	כּוֹבֵעַ נְטוּל שׁוּלָיִם
33	הַשִּׁיב מֵעוֹן	19	סוֹס לֹא סוֹס
34	מִלָּה מַלְכֵי הַמַּלְכִים	20	הוּא שׁוֹמֵעַ
35	שֹׁכֵר תְּהִלָּים	23	צְנִיחוֹן אֶף עֲקֵתִין
37	טָעִים, מְהִיר וְנוֹחַ	24	רָמַז עִם מְרַקְחַת
37	"יֵשׁ שֹׁכֵר בְּמִצְרַיִם"	25	"מִכְלָל לַחַיִּים בְּמִבְשָׁלוֹת"
39	הַפְחִזִיר נְשִׁמוֹת	26	גְּדוּל מֶרְבֵּן
39	חֲרוֹת בְּפִאָסֵר	27	וְיֵרָאוּ מִמֶּנּוּ

41

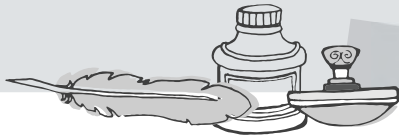
שֵׁעַר שְׁנַיִם <<< אֲדָמוֹ"ר הָאֲמֻצָּעִי

47	תְּפִלָּה לְחֻלְשָׁה	42	כַּח הַבֵּן
47	וְאָנִי תְּפִלָּתִי	43	כְּבוֹד הַצָּאֵר
48	הַעֲמִידוֹ חֲסִידִים הַרְבֵּה	46	רַק חֲסִידוֹת

49

שֵׁעַר שְׁלִישִׁים <<< אֲדָמוֹ"ר הַ"צֶמַח צֶדֶק"

60	סָבָא בָּא	50	מִטָּה קְסָמִים
60	הַצִּיץ וְנִפְגַּע	51	קְדוּשָׁא רַבָּה
63	מִתִּיר עֲגוּנוֹת	51	מִחֲסִידֵי יוֹתֵר מִכָּלֵם
64	דְּחָלִיל טְהוֹר	53	מִשְׁנָה לְשִׁמָּה
65	הַמְעֻשָׁה הוּא הָעֶקֶר	56	שְׁלֻשַׁת הַיַּחַס

רשימות

71	צָאָר נִסְתָּר	66	שְׂכֹחֹו וּגְבוּרָתוֹ
72	הַרְבֵּי בּוֹכָה	66	אֵין סוּף
73	קִבְּלֵן וּמְזַחֵלֵת שְׁלֵג	67	חֶשְׁבֹּן מְהִיר
74	וְתַן בְּרָכָה	68	מֵאָמֵר בְּמַחְשָׁבָה
		69	מִלְחָמָה בְּפִטְרִיבֵּרְג

75

שֵׁנֵר רְבִיעִי <<< אֲדָמוֹ"ר מֵהַר"ש

90	רַב לָכֶם	76	הַמְתַּנֶּה קְצָרָה
91	"אָבָא אוֹמֵר שְׁזֵה שׁוֹם דְּבָר"	77	אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁחֵי
92	חֲלִינוּ הוּא נֶשָׂא	77	וְזֹאת לְתַעוּדָה
93	גְּנִבַת הַכְּתָבִים	79	בְּרוּךְ תִּהְיֶה
95	מָה הַפְּלֵא?	80	סֶפֶר הַזְּכוּרוֹת
96	אֵל תִּבְיָאֵנוּ	81	יֹדֵעַ מַחְשָׁבוֹת
96	אֲנַחָה וְיִגִּיעָה	82	סוּד בִיעַר
97	חִיוֵד בִּירְשָׁה	83	שְׁלִשִׁים וְאַחַת מִדְּרוֹת
98	צָעִיר מִבְּגָר	85	לֹא תֵאָנֶה רָעָה
99	דְּמַעוֹת אוֹ חֲרִיפוֹת	86	אֶקְדַּח טְעוֹן בְּרַפְּכָת
		88	עֲנֵשׂוּ שֶׁל 'מִשְׁכִּיל'

101

שֵׁנֵר חֲמִישִׁי <<< אֲדָמוֹ"ר הַרְש"ב

114	דְּמַעוֹת שֶׁל רַבֵּי	102	עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתֵנוּ
115	בְּחִסְדֵי וּבְרַחֲמִים	102	טִיּוֹל בַּזֶּהָר
116	יְהוּדֵי מְתוּק	103	מָה שׁוֹאֲלִים אוֹתָךְ, סָבֵא?
116	כְּבוֹד הַרְבֵּי	105	חִסְדֵי מִן הַשָּׁמַיִם
117	תַּן לִי הַנֶּפֶשׁ	105	יְחִיד וְרַבִּים
118	יִשְׁבָּה בְּדָד	106	גְּזֵרַת הַגִּיּוֹס
119	לָמָּה אָתָּה בּוֹכָה?	111	עֲנֵק עַל גְּבֵי סַפְסֵל
119	מִשְׁחָק יְלָדִים	113	כְּשֶׁקוֹשְׁרִים לְמַעַלָּה

124	שְׁפִיץ חֶב"ד	120	אַנְחָה שֶׁל רַבִּי
125	יְשִׁיבָה בְּמִתְנָה	121	מִפִּיל מְמַשְׁלוֹת
126	תְּגִלַּת מְאַחֶרֶת	122	מְלַח, אִיּוֹב וּפְרָא
		123	לֶחֶם עֲנִי

127

שֵׁנַר שְׁנַיִם <<< אֲדַמוּ"ר הַרְיִי"צ

138	סִימָן מֵיִם	128	לְצִיַּת לְאַבָּא
138	מְלַפְפוֹן חֲמוּץ	129	שְׁחֻמֵט שְׁמִימִי
139	תְּפִלַּת הַרְבֵּנִית	129	מָה הַשְּׂאֵלָה?
140	שְׁבֵת הִיא מְלֶהֱצֻטָּלִים	130	נְשִׁיקוֹת חֲסִידוֹת
141	הַשְּׂנָחָה פְּרֻטִית בְּמֵאֲמָר	132	כָּלוֹת הַנֶּפֶשׁ
142	מְרֵאָה מְקוֹם	133 ...	שְׁנַיִם מְקַרָּא וְאֶחָד בְּעַל תְּשׁוּבָה
143	אוּרוֹ שֶׁל רַבִּי	134	פְּצוּי חֲסִידֵי
144	שְׁמוּשָׂא רַבִּי	134	יְחִידוֹת מִיְחֻדָּת
		135	הַכְּנָסֶת כָּלוֹת יְתוּמוֹת

145

שֵׁנַר שְׁבִיעִי <<< חֲסִידִים וְאַנְשֵׁי מַעֲשֵׂה

152	"יָד לְמִטָּה"	146	דוּכָן הַחֲסִידוֹת
152	לֹא בְשָׂמִים הִיא	147	בֵּין רַבִּי לְרַבִּי
154	הַרְמָב"ם לּוֹמֵד רְמָב"ם	147	אֶבֶד חֲסִיד
155	מְבַשְּׂרֵי אַחְזָה	149	אוֹרַח מְגוֹן עֵדוֹן
157	קִשְׂיָא בְּעַרְכִּין	150	דוּחָה שְׁמַאֲל
158	חַג מֵיִתֵּר	151	אֵיזְהוּ עֲנִי?

שַׁעַר דְּאִשׁוּן

אַדְמוֹ"ר
הַזְקֵן

מְלַחֶמֶת הַמְּלָכִים

בְּקִיץ שֶׁל שְׁנַת תַּקע"ב פָּרְצָה מְלַחֶמֶת רוּסְיָה-צָרְפֶּת הָעֶקְבָּה מִדָּם. מִן הַצַּד הָאֶחָד עָמַד הַצָּאָר אֱלֶכְסַנְדֵּר, קַיִסַר הָאִמְפֶּרִיָּה הָרוּסִית, וּמִן הַצַּד הַשֵּׁנִי נֶצֶב מוּלּוֹ הַמַּצְבִּיָּא הַצָּרְפֶּתִי נְפוּלְיָאוֹן בּוֹנְפֶּרְטָה.

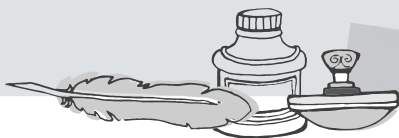
זוֹ לֹא הִיְתָה סֶתֶם מְלַחֶמָה. תּוֹצְאוֹת הַמְּלַחֶמָה, יָדְעוּ כָּלֵם, תִּשְׁפָּעֶנָה גַּם עַל הַמְּשֻׁקֵי קִיּוּמָה שֶׁל יְהוּדוֹת רוּסְיָה הַמְּפֹאָרֶת. הַשְּׂאֵלָה מִי יִנָּצַח בַּמְּלַחֶמָה הִיְתָה חֲשׂוּבָה מְאֹד לַיהוּדִים שֶׁהִתְגוּרְרוּ בְּרַחֲבֵי הַמְּמַלְכָּה הָעֶנְקִית.

וּבִכֵּן, מִי כָּדָאִי שְׁיִשְׁלֹט עַל שְׁטַחֵי רוּסְיָה? אֱלֶכְסַנְדֵּר אוֹ נְפוּלְיָאוֹן? הַשְּׂאֵלָה בְּעַד מִי לְצַדֵּד בַּמְּלַחֶמָה הַקְּשָׁה חֲצָתָה גַּם אֶת תְּלִמִּידָיו שֶׁל הַמַּגִּיד מִמְּעֻזְרִיטֵשׁ לַשֵּׁנִי מַחְנוֹת. חֵלֶק מִהַתְּלִמִּידִים טָעְנוּ שֶׁתַּחַת שְׁלֹטוֹן נְפוּלְיָאוֹן יִהְיֶה לַיהוּדִים טוֹב יוֹתֵר מִבְּחִינָה חֲמִרִית, וְלִכֵּן צָרִיךְ לְסַיֵּעַ לוֹ לְנִצָּח; לְעִמָּתָם טָעְנוּ חֲבָרִיָּהִם שֶׁתַּחַת מְשֻׁלֵּת אֱלֶכְסַנְדֵּר מִצָּבֶם הָרוּחָנִי שֶׁל אַחֲיָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה טוֹב הַרְבֵּה יוֹתֵר, וְזֶה מֵה שְׁמֹכְרִיעַ אֶת הַכֶּף לְטוֹבָתוֹ.

מִי שֶׁהוֹבִיל אֶת קְבוּצַת הַצַּדִּיקִים שְׁצַדְדוּ בְּנִצְחוֹן הַצָּאָר, הָיָה אֲדָמוֹר הַזְּקֵן. הוּא עָמַד בְּרֹאשׁ הַמַּתְנַגְּדִים לְנְפוּלְיָאוֹן. לְמַעֲשֵׂה, הַרְבֵּי רַחֲשׁ עוֹיְנוֹת וְאִיבָה כָּלִפִּי הַמַּצְבִּיָּא הִיְהִיר שְׁיַחֲס לְעִצְמוֹ אֶת כָּל הַהַצְּלָחוֹת הַצָּבָאִיוֹת שְׁלוֹ, וְכִפַּר בְּמַלְכוּת שָׁמַיִם. הַרְבֵּי הֶחְלִיט לְהַתְּפַלֵּל וְלַעֲשׂוֹת כָּל שְׁבִיכָלְתוֹ כְּדִי לְהַנְחִיל לוֹ מַפְלָה, לְטוֹבַת יְהוּדֵי רוּסְיָה.

וּבִינְתֵימָם, הַמְּלַחֶמָה הָאִימָה נְטֻשֶׁת בְּמְלוֹא עֲזָה. לְמַרְבֵּה צָעֲרוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, נְפוּלְיָאוֹן הוֹבִיל אֶת צָבָאוֹ לְנִצְחוֹן אַחַר נִצְחוֹן בְּשָׂדֵה הַקָּרֵב,

והביס את הצבא הרוסי בכל החזיתות. הרבי ממש חש יסורים גדולים מהצלחתו של נפוליאון, והמשיך לעשות הכל כדי להפוך את הקערה על פיה.

כל עוד נתן היה, לא רצה הרבי לנטש את ליאדי, העירה שבה התגורר. עד שפבר לא היתה בררה. זו היתה סכנת נפשות של ממש להשאיר בעירה, כשכוחות הצבא הצרפתי כבר מתקרבים לכבש גם את אזור העירה ליאדי.

וכן, בערב שבת מברכים חדש אלו, עלו הרבי ובני משפחתו על עגלות רתומות לסוסים, ונמלטו מליאדי מפני נפוליאון וחילותיו. אליהם הצטרפו עוד עשרות חסידים, חלקם נוסעים בעגלות וחלקם צועדים רגלית. את שירת העגלות לוו שתי פלגות של חילים חמושים בנשק ותחמשת, שנשלחו מטעם השלטונות להגן ולשמר על הרבי ומשפחתו.

עוד לפני הנסיעה צוה הרבי לבדוק היטב ולודא ששום דבר מרכושו וחפציו לא נשאר מאחור. הרבי הורה אפילו לעקר את ה'סנטנדר', עמוד התפלה שלו, שהיה מחבר לרצפה. ואפילו לקלף את הטיח ולעקר את הרצפה במקום הקבוע שלו בבית הכנסת.

באמצע המנוסה הבהולה, כשהשירה הספיקה להתרחק מליאדי כמה קילומטרים, נזכרו שמשהו קטן בכל זאת נשכח, בביתו של הרבי. הרבי הורה לבקש מהחילים המלוים עגלה רתומה לסוסים טובים ושני מלוים עם נשק שישעו אתו חזרה, וצָרַף אליו עוד שני חסידים שיחד ערכו חפוש יסודי בבית. זוג נעלי בית מרפטות נמצאו בעלית הגג, וגם

מערוכים ונפּה אחת. גם אותם לקחו משם, ועל פי מצותו של הרבי הציטו את הבית. הדלקה התלקחה במהירות והבית כלו הפך למאכלת אש ועשן.

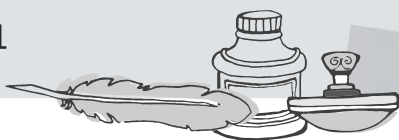
מדוע היה חשוב לרבי לעשות זאת? משום שהוא לא רצה שנפוליאון הרשע יצליח לשים את ידו על משהו ששייך לו. נפוליאון, ידע הרבי, הוא גם מכשף שעושה שמוש בכוחות הטמאה.

ואכן, כעבר זמן קצר הגיע במרוצה החלוץ הראשון של נפוליאון. אחריו, תוך שעה קלה, הגיעו גם נפוליאון ופמלייתו. היו אלו גנרלים בכירים מצמרת הפקוד של הצבא הצרפתי. הם נכנסו לעירה בדהרה, רכובים על סוסים אבירים, ומהרו מיד לעבר ביתו של הרבי.

נפוליאון היה נחוש לתפס משהו, ולו הקטן ביותר, מחפציו של הרבי. אבל הלהבות ותימרות העשן לא אפשרו גישה לבית הבוער.

נפוליאון לא אמר נואש. הוא פתח מיד בחפושים. הוא הפך כל אבן בנסיון למצא חפץ של הרבי. כלי, מטבע, אולי משהו שהרבי רק נגע בו. הוא וחייליו לא השאירו אבן על אבן. על פי פקדתו, הסתובבו אנשיו בכל העירה ובכפרים הסמוכים, כשביד אחת הם אווזים ארנק מלא בכסף וביד השנייה - רוכה... הם הכריזו כי מי שיביא חפץ כלשהו מחפציו של הרבי יזכה בפרס כספי גבוה; ואלו מי שינסה להתחכם ולהסתיר דבר כזה - יענש ביריה!

החפושים הקדחתניים העלו שבביתו של אחד היהודים המקומיים נמצאת קערת עץ גדולה שהיתה שיכת לרבי. אולם, עד שהגיעו שליחיו של נפוליאון, השתמשה בעלת הבית בקערה, בטעות, כעצים להסקת התנור...

ובכל אותה עת, הרבי ומשפחתו ממשיכים להתקדם בנתיב הבריחה. את מקומו של העגלון שהוביל את העגלה הראשונה בשירה תפס ר' נחום, נכדו של הרבי ובנו של הרבי האמצעי.

בכל צמת שאליה הגיעו, הרבי היה יורד מהעגלה, נגש לצמת, נשען על מקלו ועוצם את עיניו, ואז מורה לאן לפנות וכיצד להמשיך במסלול הנסיעה. אך בפרשת דרכים אחת טעה ר' נחום ונוט את העגלות לכיוון הלא נכון.

הרבי היה שקוע במחשבות, ופתאום התעורר וקרא: "היכן אנחנו?!"... - ואז התבררה הטעות. אבל את הנעשה כבר אי אפשר היה להשיב. לא נתן היה לתקן את הטעות. לחזור אחורה היה בלתי אפשרי. קולות הנפץ ורעמי הפגזים שנורו מתותחי האויב נשמעו קרובים מאד...

ר' נחום געה בבכי והצטער על הטעות. הרבי נאנח ואמר: טוב הוא באשר הנכד הולך בדרך זקנו, וההיפך הוא פשהסבא נאלץ ללכת בדרך שהנכד מוביל, והורה להמשיך בנסיעה.

לקראת ראש השנה של שנת תקע"ג, המתח והדריכות הגיעו לשיא. ביום הדין הקרוב, ידעו הצדיקים משתי הקבוצות, יכרע הקרב בין הקיסר נפוליאון לצאר אלכסנדר, בין רוסייה לצרפת. ביום הזה נחרצים גורלות, וגם נצחון המלחמה יקבע אז, ב"תקיעות" של ראש השנה.

אדמו"ר הזקן מצד אחד, ואחד מגדולי הצדיקים בצד השני. מי שיתקע ראשון בשופר - הוא 'נצח' במאבק. אז תפל ההכרעה - לכאן או לכאן...

בבקר ראש השנה, הזדרזו הצדיק והתחיל את התפלה מקדם מהרגיל, כדי להספיק לתקוע בשופר כמה שיותר מקדם. אבל, לאחר כל המאמצים וההשתדליות שלו, לפני התקיעה בשופר הוא כבר חש שמישוהו הקדים אותו...

אדמו"ר הזקן כבר תקע בשופר!

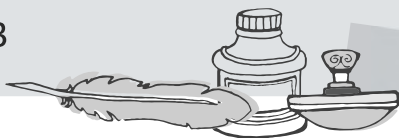
מה ארע? הרבי לא חכה לאחר תפלת שחרית. מיד כשהאיר הבקר, צוה הרבי לבנו הרבי האמצעי ולחסידיו ללכת יחד עמו לטבל במקוה. מיד בחזור מהמקוה, נגש הרבי ופתח בקריאת "ל-מ-נ-צ-ח", ותקע בשופר... הסוף ידוע. נפוליאון נחל תבוסה מוחצת והפסיד במלחמה. יהודי רוסייה נשארו נתיניו של הצאר.

(מצבד על פי רשימת היומן, עמוד קעה, רמו, שטו, שסח. לקוטי דבורים חלק א, עמוד 26. ספר השיחות תרפ"ז, עמוד 232. תורת שלום - ספר השיחות, עמוד 203. התועדיות תשמ"ד חלק א, עמוד 307. תורת מנחם חלק כב, עמוד 154)

רבי או לא?

חילים חמושים מתפרצים בפתאומיות לביתו של אדמו"ר הזקן. הם באו לעצר את הרבי, בעקבות הלשנה חמורה שהגיעה לשלטונות. המלשינים השקרנים העלילו על הרבי שהוא חותר תחת שלטונו של הצאר, מגייס כספים לטובת הסלטאן התורכי - יריבו המר של הצאר - ומתכנן לחולל הפיכה ברוסיה הצארית.

הרבי חמק מעיניהם של החילים, יצא מחדרו דרך דלת צדדית נסתרת וברח אל בית הקברות הסמוך לנהר, שם הסתתר עד יעבור זעם.

החילים הזועמים על שטרפם נמלט מתחת לאפם, צעקו בגסות על הרבנית סטערנא, רעיתו של הרבי, ודרשו ממנה שתגלה להם היכן נמצא בעלה, הרבי. אך הרבנית מלאה פיה מים. היא לא נדבה להם אף פרט מידע שייעזר להם לגלות את מקום מחבואו של הרבי.

אחד הקצינים, זועף וחסון, סטר לרבנית בכח על לחיה. מעצמת המכה נשרה אחת משניה של הרבנית. אך היא עמדה מול המנוגלים בעז רוח ובגבורה, ולא הוציאה מפיה מלה. מאכזבים ומתסכלים, שבו החילים על עקבותיהם כלעמת שבאו.

כשחלפה הסכנה, חזר הרבי אל ביתו.

בשעה מאחרת בלילה, נשמעו דפיקות על דלת הבית.

"מי שם?" הרבי עצמו נגש אל הדלת ושאל לזהותו של האלמוני. מי הוא זה שעומד שם בחוץ ומתדפק על הדלת, בשעה כה מאחרת, בלילה קר שכזה?

"יהודי, ענה הקול.

הרבי זהה את הקול שמאחורי הדלת. היה זה קולו של ר' שמואל מונקס, חסידו הנאמן.

"דוקא בלילה, בשעה כזו, בחרת לבוא הנה?" תהה הרבי.

"לא ידעתי" השיב ר' שמואל, "שגם אצל הרבי יש לילה..."

"אה!" קרא ר' שמואל, כשהרבי פתח לפניו את דלת ביתו לרוחה והכניס אותו פנימה. "זהו בית יהודי, אפשר להתחמם כאן..."

הרבי ור' שמואל עמדו סמוך לאח הבוערת, מתחממים מעט מהקור העז, ושוחחו.

"אתה יודע, ר' שמואל", פתח הרבי ושאל, "שבאו לאסור אותי היום?".
 "כן, רבי, אני יודע", ענה ר' שמואל בשלוח תמונה, והמשיך: "ומה
 אומר לכם? לדעתי אתם צריכים להסכים לנסע אתם".

"אבל זה מסכן. זו סכנה גדולה", אמר הרבי.

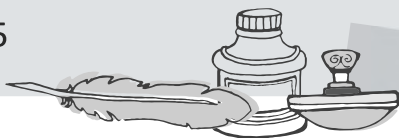
"נו, אז מה?", השיב ר' שמואל לרבי, בחריפות ובפקחות שאפיו
 אותו. "הרי אם אתם באמת 'רבי' - ממה יש לכם לפחד? אף קליע
 לא יפגע בכם... ואם אינכם באמת 'רבי', חלילה - אז מגיע לכם!
 שכן באיזו זכות לקחתם מאלפי יהודים את ההנאה מהעולם?" [הרי מי
 שלומד את תורת החסידות והולך בדרך, מאבד את הטעם בתענוגות
 העולם, ומנין הזכות לטל מכל כף הרבה אנשים את התענוג והתאנה
 לגשמיות?!...]

הרבי שתק, השעין את ראשו על ידו ונראה מכנס בעצמו. לאחר
 רגע של מחשבה, זקף הרבי את ראשו ואמר: "האם אתה צודק? אינני
 יודע... בכל אופן, לך לשלום".

בבקר המחרת טבל הרבי במקנה, ואחר כך קרא לאחיו ולבנו,
 אדמו"ר האמצעי והורה להם לצום. "היום יקחו אותי", נבא באזניהם
 הרבי את מה שאכן התרחש באותו ערב. החילים חזרו שנית, לתפס את
 הרבי ולקחת אותו אתם למאסר...

הרבי התפלל מנחה, סיים את עניניו, והחילים הובילו אותו במרפכה
 השחורה, בלוי משטרתי כבד, אל מבצר הפלא השוכן בפטרבורג.

(מעבד על פי רשימת היומן, - עמוד קנא, קעב. לקוטי דבורים, חלק ה, עמוד
 תשנ. לקוטי שיחות חלק טו, עמוד 504. תורת מנחם, חלק א, עמוד 171; חלק ב,
 עמוד 93; חלק ו, עמוד 123. בית רבי, עמוד כח)

תַּמְד * נֶסֶךְ

בְּשִׂיא מְלַחֶמֶת הַחֶרֶמָה שֶׁנִּהְלָו הַמִּתְנַגְדִּים כְּנֶגֶד אֲדָמוֹ"ר הַזָּקֵן וְדָרְכוֹ,
נִקְלַע הֶרְבֵּי לְבֵיתוֹ שֶׁל אֶחָד מִגְּדוּלֵי הַמִּתְנַגְדִּים - הַגָּאוֹן ר' יְהוֹשֻׁעַ
צִיטְלִישׁ מִשְׁקֵלוֹב.

הַגָּאוֹן בִּקֵּשׁ לְתֵהוּת עַל קִנְיָנוֹ שֶׁל הֶרְבֵּי, לְנִסּוֹת אוֹתוֹ וְלִכְחַן הָאֵם
הוּא אָכוֹ צִדִּיק כֹּה גָּדוֹל, כִּפִּי שְׁמִסְפָּרִים.

בְּבֵיתוֹ שֶׁל הַגָּאוֹן גָּדַל נֶעַר גּוֹי, שֶׁחֲזוֹתוֹ הַחִיצוֹנִית לֹא הִסְגִּירָה זֹאת.
מִי שֶׁלֹּא הִכִּיר אוֹתוֹ, לֹא הָיָה מַעֲלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁעֲלָם הַחֲמוּדוֹת, דוֹבֵר
הַיִּיִדִישׁ הַשׁוֹטְפֵת, אֵינָנו יְהוּדִי מִבְּטָן וּמִלְדָּה אֶלָּא גּוֹי גָּמוּר, לְמַהֲדָרֵינוּ...

"לֵךְ הֵבֵא כְבוֹד", הוֹרָה הַגָּאוֹן לְמִשְׁרָתוֹ, "וְהַעֲלֵה לְכָאן מִהַמְרַתְף
קֶצֶת יַיִן, עֲבוּר הָאוֹרֶחַ הַנִּכְבָּד וְעֲבוּרֵי". הַגָּאוֹן הֶעֱמִיד אֶת הֶרְבֵּי בְּפִנֵּי
מִבְּחֵן רְצִינֵי מְאֹד: אִם הֶרְבֵּי בְּאֵמַת צִדִּיק וְקִדּוּשׁ - הִבָּה וְנִרְאָה אֵיךְ
הוּא יַחֲלֹץ מִהַפֶּחַ שֶׁנִּטְמָן לוֹ, וְלֹא יִכְשַׁל בְּאֶסוּר הַחֲמוּר שֶׁל שְׁתִּית יַיִן
נֶסֶךְ, חֲלִילָה...

הַמִּשְׁרַת מֵהָר לַעֲשׂוֹת כְּמִצּוֹת אֲדוֹנוֹ, וְחֲזַר מִהַמְרַתְף עִם בְּקִבּוּק
הַמִּשְׁקָה. הַגָּאוֹן מְזַג שְׁתֵּי כּוֹסוֹת - אַחַת עֲבוּר הָאוֹרֶחַ וְאַחַת לַעֲצָמוֹ.

הֶרְבֵּי לָקַח אֶת הַכּוֹס בְּיָדוֹ, וּבִרְךְ בְּכּוֹנָה וּבְדַבְּקוֹת: "שֶׁהַכֹּל נִהְיָה
בְּדַבְּרוֹ", וְשָׁתָה...

הַגָּאוֹן הִתְרַשֵּׁם וְהִתְפַּעַל מְאֹד מִהֲדָרְךְ שֶׁבָּה בִּרְךְ הֶרְבֵּי אֶת הַבְּרָכָה
הַפְּשׁוּטָה לְכְאוֹרָה. הוּא מַעֲלֵם לֹא שָׁמַע בְּרָכָה כֹּה מְלֵאֵת רֶגֶשׁ וְכּוֹנָה
זָכָה וְטָהוֹרָה. הוּא הָיָה מְבֻלְבָּל וְנִפְעָם. אָבֵל עוֹד יוֹתֵר מִכֶּה, הַפְּתַע

* מי-דבש. י"ש. משקה אלכוהולי נפוץ ברוסיה של אותם ימים.

הגאון מהברכה שפה בחר הרבי. "הלא מזגתי לה יין! מדוע ברכת
"שהכל?", תמה.

הרבי הישיר לעברו את עיניו וענה: "זה לא יין, זה תמך. הבחור הגוי
שלה טעה והביא מחבית התמך במקום מהיין..."

"אָה! אָכּוּ צַדִּיק גָּדוֹל הוּא!", קרא הגאון בהתפעלות, כשחזה במו
עיניו ברוח קדשו וצדקותו של הרבי, "וכבר נאמר בפסוק: "לא יאנה
לצדיק כל און". צדיק אמת, אפלו בטעות ובשגגה לא חוטא".

(מצבד על פי רשימת היומן, עמוד רד. לקוטי דבורים חלק א, עמוד קמו)

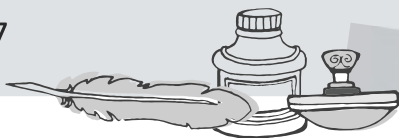
בְּכוֹרִים בְּלִיאָזְנָא

מאות רבות של חסידים יצאו לדירה, שמים את פעמיהם לליאזנא.
שם, בליאזנא, שוכנת חצרו של רבם, אדמו"ר הזקן. שם הם מתפונים
לעשות את חג השבועות המתקרב.

אבל לא היה זה סתם מסע של חסידים אל הרבי. היה זה מעין
שחזור של שיירת עולי הרגל שנשאנו אתם את הבכורים... בכל נקודת
ישוב במסע הצטרפו לשיירה עוד ועוד חסידים, וכך נהרו אל הרבי
בהליכה רגלית 1300 חסידים. אפלו שור שאת קרניו צפו בזהב הם
הובילו אתם.

כשהרבי השקיף מחלונו וראה את השיירה הארכה המתקרבת, הוא
התגלגל על רצפת החדר ומלמל: "מה הם רוצים ממני?"...

"הם רוצים שתאמר להם מה ששמעת מהרבי שלה, [הרב המגיד
ממעזריטש]", אמרה לו רעייתו, הרבנית.

"ככה?" אמר הרבי, "אם כן, אומר להם עוד ועוד ולא אהדל..."
 הרבי יצא לקבל את פני הבאים, ואמר תורה עמקה על המשנה,
 שנאמרה על מביאי הבכורים - "החליל מכה לפניהם".
 (מעבד על פי רשימת היומן, עמוד ריא, רסח. ספר השיחות תרצ"ט, עמוד 337.
 תורת מנחם חלק ח, עמוד 215)

ספר סופר וספור

"הדוד לייב'לה", כך נקרא בחבה בקרב בני המשפחה, אחיו של
 אדמו"ר הזקן, הרב יהודה לייב מינוביטש. פעם נכנס הדוד לייב'לה
 לחדרו של אחיו, ומצא אותו בעצומה של התעמקות מיחדת. הרבי ישב
 ליד שלחן הכתיבה, על השלחן לפניו היו גליונות ניר עליהם כתב את
 פרקי ספר התנ"א, ביד ימין אחז בעט וביד שמאל תמך בראשו.

הרבי כלל לא הרגיש במבקר שנכנס לחדר. הוא היה מנתק לחלוטין
 מהסובב אותו, והיה מכנס במחשבותיו.

רק כעבר למעלה משעה, התעורר הרבי משרעפיו, הרים את עיניו
 וראה את אחיו עומד מולו. במבט מהרהר הוא הצביע על אחד מגליונות
 הנ"ר, ואמר לאחיו: "ראה, זה כבר שבוע שלישי שאני מתבונן, וחושב
 איך בדיוק לכתב את המלה הזו, האם להוסיף לה אות ו' החבור בראשה
 או לא. האמן לי, על אות ו' בספר של בינונים אפשר להקדיש ששה
 שבועות, ובשבוע השביעי הכל יואר באור מיחד... על כל אות החבור
 בתנ"א, חזרתי במחשבותי על כל הספר!"...

"הקדוש ברוך הוא משלם מדה כנגד מדה", סיים הרבי בהתרגשות.

"בְּטוֹחַ הַנְּגִי בְּחֶסֶדוֹ שֶׁל הַשָּׁם, שְׁמִי שִׁילְמֵד סֶפֶר זֶה כְּהִלְכָתוֹ, בְּכָל זְמַן
וּבְכָל מְקוֹם, יַחְבֵּר אוֹתוֹ הָאוֹר הַפְּנִימִי לְקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא!"...
(מְעַבֵּד עַל פִּי רְשִׁימַת הַיּוֹמָן, עֲמוּד רֵלֵו. אֲגָרוֹת קִדְשׁ חֶלֶק ב, עֲמוּד קִיד)

כּוֹבֵעַ נְטוּל שׁוּלִים

בְּתַקוּפַת אֲדָמוֹר הַזְּקֵן, גָּזַר הַצָּר שְׁנַתִּינְיוֹ יַחְבְּשׁוּ אֶה וְרַק קֶסֶקְטִים,
כּוֹבְעִים עִם מְצַחְיָה בּוֹלְטָת לְפָנָיו.

הַרְבֵּי הַתִּיחַס לְגִזְרָה וְאָמַר: "הַמְּלָה "שְׁמַע" מְרַכִּיבָה אֶת רֵאשִׁי
הַתְּבוֹת "שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם". צְרִיךְ לְשִׂאת עֵינַיִם לְמְרוֹם. כָּל־פִּי הַצַּד
הַשְּׁלִילִי נֶאֱמַר "אֵין יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט אֶלָּא בְּמָה שֶׁעֵינֵינוּ רוֹאוֹת", וְכֵן גַּם
בְּצַד הַחַיּוּבִי, אוֹמֵר הַפְּסוּק "כִּי אֶרְאֶה שְׁמִיךָ מַעֲשֶׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ". כֹּאשֶׁר
מְבִיטִים לְשָׁמַיִם וּמִתְבוֹנְנִים, מִתְעוֹרְרֵת יִרְאַת שָׁמַיִם."

הַחֶסֶד הַנוֹדֵעַ ר' הֶלֶל מְפֹאֲרִיטְשׁ שָׁמַע אֶת הָאֲמָרָה הַנוֹקְבֶת שֶׁל הַרְבֵּי,
וְהַחֲלִיט שְׁמַעְתָּה וְאֵילָךְ הוּא לֹא חוֹבֵשׁ עַל רֵאשׁוֹ כּוֹבֵעַ עִם שׁוּלִים, וְיֵהִי
מָה! הַמְצַחְיָה לֹא תִסְתִּיר לוֹ אֶת הַשָּׁמַיִם...

(מְעַבֵּד עַל פִּי רְשִׁימַת הַיּוֹמָן, עֲמוּד רֵמֵג, תִּנְג. תּוֹרַת מְנַחֵם חֶלֶק י, עֲמוּד 70)